

UN EXMINISTRE ROMANÈS
A L'HORTA [SÓLLER] DELS ANYS CINQUANTA:
GRIGORE MANOILESCU

Francesc Lladó

LA BIBLIOTECA DEL GOLEA
Capdepera
2018

Sumari

Qui era Manoilescu?

4

Legió de Sant Miquel Arcàngel, Guardia de Ferro,
Tot per la Pàtria

8

Biografia

9

La dona, la filla i el germà de Grigore Manoilescu

13

Diari *Buna Vestire*

14

L'article d'exaltació de Codreanu (1958)

14

Conclusions

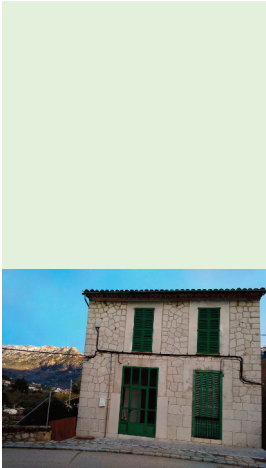
20

Nota editorial

Comunicació
presentada a les XI
Jornades d'Estudis
Locals de Sóller i
Fornalutx
(4 i 5 novembre
2016).

capvermell.org

CAP VERMELL

Casa de l'Horta.

L'any 1955 vingué a habitar a Teniente Pérez Rojo 2, la casa que hi ha just passat el pont d'en Barona, Grigore Manoilescu. Era veïnat de la meva padrina. Jo sabia que era romanès, que havia estat ministre al seu país i que havia hagut de partir perseguit pels comunistes que el volien matar. Havia deixat allà, a més de moltes altres coses menys importants, el seu germà, la seva dona i una filla de vuit anys. Tenia un gran afecte per la meva germana i ell mateix manifestava que li recordava la filla que havia hagut d'abandonar quinze anys abans.

El 1963, jo ja tenia 13 anys i, l'anunci, per radio nacional d'Espanya, de la seva mort a Alacant em va fer adonar de la importància del personatge. Efectivament la necrològica que, provinent de Cifra, va publicar en aquells moments l'*ABC* de Madrid, el de Sevilla i *La Vanguardia* i que em permet traduir, deia així:

Alacant, 30. Ha mort en aquesta capital Don Gregorio Manoilescu exministre del govern nacional romanès. Va ser director del periòdic *Buna Vestire* de Bucarest, òrgan de la Guàrdia de Ferro i exdirector de l'Institut Romanès de Cultura a Berlin. Va participar com a voluntari en la Primera Guerra Mundial i, malgrat la seva edat, combaté a la segona amb el grau de comandant d'artilleria. Va prendre part destacada a les batalles de Stalingrad i Sebastopol. Era autor de llibres interessants, notable orador i conferenciant. A l'entrada de les tropes soviètiques a Romania va aconseguir fugir. Visqué a Alemanya, Itàlia i Argentina i des de fa vuit anys residia a Espanya.¹

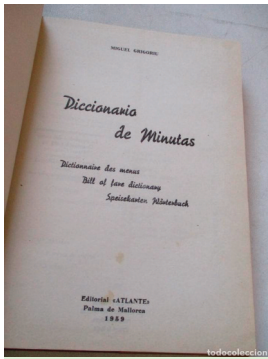
El *Sóller* de 4 de maig de 1963 també se'n feu ressò i deia que durant la seva estància a Sóller com a refugiat es va dedicar, al principi a la col·laboració en diverses publicacions espanyoles i estrangeres i a la publicació d'algunes obres de fons interès polític i d'altres especialitats i que atenia a la seva subsistència amb el treball personal al front de la recepció dels hotels Mare Nostrum i Edén. Després parlava de les dues obres que va publicar a l'editorial Atlante de Palma de les quals parlarem més endavant i que el llibre de minutes seguia sent sol·licitat a tots els centres d'hoteleria d'Espanya.

Fa dos anys vaig conèixer a les Jornades d'Inca Antoni Mir un impor-

Manoilescu al Sóller.

¹ *ABC*, Madrid 1 de maig de 1963

Diccionario de minutas.

tant guitarrista que feia una comunicació sobre música. Es dedicava a l'hoteleria, era recepcionista, em va dir que, fa anys, havia utilitzat un diccionari de minuts que l'havia escrit un senyor que vivia a Sóller i que es deia Gregoriu. Vaig pensar en Manoilescu i va resultar que aquest llibre l'havia fet i escrit ell. Antoni Mir me va parlar molt bé del llibre i de com els havia facilitat la tasca als de l'hotel. El diccionari fou editat el 1959 per l'editorial Atlanta de Pere A. Serra. El nom de l'autor que el llibre du a la portada és MIGUEL GREGORIU i en el copyright de l'interior posa Miguel Gregoriu Manoilescu. Té 304 pàgines, és escrit en castellà i tradueix cada un dels plats o productes que els integren al francès, anglès i alemany.

Pere Antoni Serra conta que també va publicar a la mateixa editorial una *Tabla de intereses*. Recorda que era un home confiat, simpàtic i presumit. Abans de viure a Sóller havia viscut a Palma i a Valldemossa. A aquest darrer poble assistia a una tertúlia formada pel mateix Pere A. Serra, Federico Díaz Falcón, Antonio Carlo Carrión, Josep Coll Bardolet i Gregoriu Manoilescu.²

QUI ERA MANOILESCU?

Però qui era i d'on provenia Manoilescu. L'amic Antoni Quetglas em va assabentar que en el *Sóller* de 14 de desembre de 1957 hi havia una entrevista a aquest personatge. A través d'ella, he pogut saber moltes més coses d'ell, però sempre des del seu punt de vista i del que contava ell o la persona que l'entrevistà. Després de parlar de tot això caldrà intentar esbrinar, en la mida del possible, la vertadera identitat d'aquest personatge peculiar.

L'entrevista —que em permet parafrasejar i traduir al català, llevat d'alguns fragments— apareix al *Sóller* de 14 de desembre de 1957. Surt a la portada del setmanari, amb el títol *Grigore Manoilescu, Político rumano en el exilio, confía en la futura unión de la Iglesia ortodoxa Rumana con Roma*, acompanyada d'una foto de Manoilescu. L'entrevista va signada per G. Celià Colom, el que posteriorment seria missioner dels Sagrats Cors. Celià fa una retòrica introducció a l'entrevista de les que s'usaven en aquells anys. A continuació parla de la biografia de Manoilescu —segons ell— agitada i interessantíssima. Diu que roman allunyat de la seva pàtria «*por las conocidas y dolorosas circunstancias políticas que hace trece años la tienen sometida a una ignominiosa y temible esclavitud.*» Després presenta Manoilescu com un home de presència senyorial i típicament

² Entrevista a Pere A. Serra l'octubre de 2016 feta per Josep Morell González al qual agraesc la informació.

europea. Diu que és membre d'una família romanesa de bona nissaga que ha donat al país prestigiosos polítics i científics. De jove es va ocupar de l'administració del patrimoni familiar. Un germà seu havia estat ministre d'assumptes exteriors i director del Banc Nacional. Seguidament diu que fou un dels vells components del *«Movimiento Nacional Rumano —La Guardia de Hierro— partido político de ideales semejantes a los de nuestra Falange y se ocupó de la dirección del diario Buna Vestire (La buena nueva), portavoz del citado partido.»*

Grigore Manoilescu
dóna una conferència
al Beethoven Halle.

Ocupà a Berlín durant dos anys el càrrec de Director de l'Institut Cultural Romanès. Després, el 1939, es va declarar la guerra i *«después de unos meses de expectante neutralidad, fue invadida parcialmente por Rusia y con ello entró directamente en la sangrienta conflagración.»* Diu que Manoilescu com a comandant d'Artilleria va anar al front de Rússia i va arribar fins a Stalingrad. Quan l'Eix va perdre aquella batalla va començar la retirada. L'assassinat d'Antonescu [dictador] i la formació d'un nou govern romanès que va capitular immediatament davant Rússia, va significar la fi d'aquella nació.

Govern de Viena.

Aquí Manoilescu comença a parlar i diu que els russos entraren el 24 d'agost de 1944 i, aquell mateix dia va haver de sortir de la seva pàtria, perseguit i assetjat per aquells que es deien els seus llibertadors. Diu que Romania havia capitulat però ell es sentia moralment obligat a continuar la lluita contra el comunisme i es va presentar als alemanys. Llavors a Viena, formà part del contra-govern instal·lat allà, símbol de la resistència romanesa contra l'invasor —diu— arribaren a formar un exèrcit de 20.000 homes.

El maig de 1945, en acabar la guerra comenta que es trobava a Alemanya. Es va refugiar a una granja i va treballar allà com a simple peó agrícola. Després va passar a Itàlia on va residir dos anys i es va acollir a l'asil territorial de Castel Gandolfo. De Itàlia va passar a l'Argentina on va treballar activament en l'edició romanesa d'uns llibres. Diu que tornà a Alemanya i, asserenats els ànims de vencedors i vençuts, intentà fundar el Cercle Cultural Romanès i això confessa que li fou impossible. No sabia on dirigir-se i va recordar que, feia uns trenta anys, havia estat a Sóller, aprofitant una escala d'un creuer pel Mediterrani i va venir aquí. Havia arribat a principi de 1955.

En aquest punt l'entrevistador li demana si es penedeix d'alguna cosa de les que ha fet. Ell contesta que va obrar seguint els dictats de la seva consciència cristiana i patriòtica igualment que els seus companys d'exili. Prova d'això, diu, és que cap romanès fou declarat criminal de guerra. Pel que fa a ell, comenta que sap que els russos l'han condemnat per tres vegades a la pena capital.

Després li demana si es troba bé a Sóller i diu que completament. Que aquí ha trobat la pau i la tranquil·litat tan desitjades. Parla després de la

cortesia de la gent d'aquí que diu que surt del cor i que no és només producte de l'educació. Després comenta que li encanta i li agrada el nostre humor, els nostres costums i tot el que és nostre. Afirmar seguidament que hi ha més cultura aquí que a Nova York. Però manifesta el seu temor que això arribi a perdre's algun dia i que seria una llàstima.

L'entrevistador li demana a continuació si existeix alguna similitud entre Sóller i la seva pàtria. Ell contesta que bastantes i que això el sorprengué agradablement. Fa notar que l'idioma romanès i el mallorquí (el qualifica d'aquesta manera), els dos d'origen llatí, tenen paraules de pronunciació i significat exactes: Nascut, bou, hores, corn, mort, perdut, entre moltes altres, signifiquen el mateix en els dos idiomes. Alguns girs de les frases, així com també la seva musicalitat i pronúncia són igualment molt paregudes.

Després Celià li demana si hi ha algun fonament o és simple coincidència. Manoilescu contesta que no creu que sigui coincidència. Explica que Romania —l'antiga Dàcia— fou incorporada a l'Imperi Romà per l'emperador espanyol Trajà el qual se'n va dur amb ell nombrosos colons ibèrics per a colonitzar aquelles terres. I diu que pot ser que això sigui l'origen d'aquesta similitud lingüística.

Seguidament li pregunta si ha escrit alguna cosa últimament. I li confia que una de les causes que el dugueren a Sóller fou el desig d'escriure un treball extens del qual tenia recopilades moltes dades i idees. Diu que aquí els ha posat en ordre i ja té el manuscrit acabat a punt d'entregar-lo a l'editor. Diu que es tracta d'un documentat estudi sobre la vida religiosa en la Romania del demà i de les possibilitats d'unió amb Roma de l'Església Ortodoxa Romanesa, arribat el moment de l'alliberació. Comenta que el va escriure en romanès i que el P. Tailleux S. J.³ l'ha traduït al francès.

L'entrevistador li demana què és que el du a confiar en aquesta unió. Ell contesta que precisament les causes que motivaren la separació. Romania fou declarada província romana l'any 106 i, malgrat els orígens del cristianisme siguin encara borrosos, s'han trobat proves que testimonien la predicació de l'evangeli poc més o manco en aquelles dates. Després va haver de sofrir les nombroses i vandàliques invasions bàrbares i, és un miracle que encara, després de tantes dominacions i esclavituds, es conservi allà la mentalitat llatina.

L'entrevista té una bona part dedicada a la unió de les esglésies catòlica i ortodoxa que no tenim espai per explicar. La propera pregunta fa referència a si és lliure la religió al seu país. Contesta que els comunistes toleren tot el cerimonial extern, però treballen activament en buidar-la interiorment, en corroure les seves bases i fonaments. Els bisbes existents són els que gaudeixen de les simpaties del partit. Els que s'oposaren, foren

³ Fr. Maurica de la Taille, S. J. Entre el 1916 i 1918 va ser capellà de l'armada canadenca.

acusats d'espies i sabotejadors i foren eliminats. Ells no volen màrtirs de la religió.

Després li demana per què els fou tan fàcil als comunistes apoderar-se del poder. Diu que ho aconseguiren gràcies a les baionetes russes que envaïren el territori. El partit comunista romanès, en el moment de la invasió, tenia 1200 afiliats en una població de vint milions. Els que ara ocupen els llocs rectors no són comunistes convençuts, sinó oportunistes, tenallats sempre per una por feroç, que després del que ha passat a Hongria ha assolit caràcters quasi risibles.

A continuació li demana quin nivell de vida tenen allà els obrers. Consta que dolentíssim. Els exigeixen una jornada laboral pesada i mal retribuïda, amb hores extraordinàries a benefici dels seus «germans» coreans, algerins, etc. i les poques hores lliures que els queden les han de dedicar als ensenyaments polítics que els dirigeixen els commissaris. L'obrer romanès viu, es vesteix i menja pitjor que fa vint anys.

La pregunta següent és si el poble conserva la fe i l'esperança en un futur millor. Li respon que fa tretze anys que sofreix sota la bota soviètica. Encara es pot dir que conserva intacta l'esperança, però si la situació actual es prolonga vint anys més, creu que tot s'haurà perdut irremissiblement. Els russos treballen —i ho saben fer— en suprimir nacionalitats, costums i tradicions que es puguin oposar, com ho fan efectivament, al seu intent de crear un tipus perfecte de «homo sovieticus», fred, calculador, inhumà i, sobre tot, indiferent.

Per acabar Celià li demana en què confien per assolir l'anelhada llibertat. Li diu que en la guerra, que es pot declarar demà mateix com d'aquí a quinze anys. Sabem —diu— el terrible que és la guerra, però és la nostra única esperança...

Tot això era el que confessava el mateix Manoilescu al seu entrevistador Celià. Però qui era realment aquest personatge? Per poder entendre un poc millor la trajectòria de Manoilescu abans de la seva vinguda a Sóller necessitem conèixer algunes dades que contextualitzin la informació que tenim tant de les seves necrològiques com de l'entrevista del *Sóller*. En primer lloc caldrà conèixer què era la Guàrdia de Ferro a la qual Manoilescu va pertànyer i segons algunes dades en fou un membre prominent,⁴ després conèixer un poc més de la seva biografia, en tercer lloc saber qui va ser la seva filla, la seva dona i el seu germà, després saber què era *Buna Vestire*, la revista que ell dirigia i, finalment, tenir accés a un dels pocs escrits que hem trobat de Manoilescu.

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Sextil_Pu%C8%99cariu

Escut de la Guàrdia de Ferro.

Codreanu amb vestit tradicional.

LEGIÓ DE SANT MIQUEL ARCÀNGEL, GUÀRDIA DE FERRO, TOT PER LA PÀTRIA⁵

En primer lloc intentarem contextualitzar i saber com era el moviment al qual va pertanyer Manoilescu, la Guàrdia de Ferro.⁶ Fou un moviment feixista, ultranacionalista, clericalista i antisemita romanès que es convertí després en un partit polític anomenat *Tot per la pàtria*. Existí des de 1927 fins a 1941. Fou fundat i dirigit fins el 1938 per Corneliu Zelea Codreanu sota el nom de Legió de Sant Miquel Arcàngel. Els adeptes al moviment eren anomenats legionaris. El seu símbol era una creu inspirada en els barrots d'una presó. Els seus membres duïen camises verd obscur, símbol de rejuveniment i per això foren anomenats «camises verdes». Es saludaven entre ells amb el braç en l'aire, com els romans, de manera semblant a altres moviments similars a Europa. Es diferencia d'altres moviments feixistes del moment, pel seu caràcter religiós i per la seva manera d'acceptar i aplicar el cristianisme ortodox romanès. Els simpatitzants i militants eren principalment camperols i estudiants. Tenien en comú amb els feixistes europeus el seu caràcter violent. Feien èmfasi en el sacrifici i el sofriment i també eren fanàtics i considerats terroristes. Tenia una estructura jeràrquica. Eren anticomunistes, antiliberals, anticapitalistes i antiparlamentaris i es presentaven com una alternativa patriòtica als partits considerats corruptes i clientelistes. També practicaven el culte a la personalitat. Uniren dues idees centrals de la política romanesa: el nacionalisme i la religió i obtingueren un gran poder d'atracció social. Eren antisemites perquè creien que els jueus atacaven el cristianisme sota les formes de franc-massoneria, freudianisme, homosexualitat, ateisme, marxisme i bolxevisme. Per això, a Espanya, estaven a favor dels nacionals i alguns dels seus dirigents, com Ion Mota i Vasile Marin, participaren i moriren en la guerra civil i tenen un monument a Majadahonda.

El 1937 «Tot per la pàtria» s'erigeix en la tercera força política més votada però el rei Carol II aconseguí mantenir-los fora del govern fins el 1940. A partir de 1938 són perseguits per la dictadura del rei i, el 1939 assassinen el primer ministre i això causa una forta repressió cap a la Guàrdia de Ferro. Després tornen al govern quan Romania s'uneix a l'Eix el juny de 1941, malgrat que estaven dividits. Entre setembre del 1940 i gener de 1941 endureixen la legislació antisemita i comencen una campanya d'assassinats polítics. La Guàrdia adquirí notorietat per la seva extrema crueltat durant l'Holocaust. L'aniquilació dels jueus de l'est de

⁵ [https://es.wikipedia.org/wiki/Guardia_de_Hierro_\(Rumania\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Guardia_de_Hierro_(Rumania))

⁶ Per un estudi en profunditat de la Guàrdia de Ferro vegeu: Francisco VEIGA, (1989). *La mística del ultranacionalismo. Historia de la Guardia de Hierro, Rumania, 1919-1941*. Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona (Bellaterra). ISBN 9788474884975.

Horia Sima.

romania tengueren més el caràcter de pogrom que de deportació i internament en camps de concentració. El gener de 1941 són expulsats del govern per evitar que fessin un cop d'estat. Molts membres de la Guàrdia es refugiaren a Alemanya i altres foren empresonats. Horia Sima, el principal dirigent després de la mort de Codreanu, fugí a Espanya on va col·laborar a la dictadura franquista amb el nom fals de Radu Barbulescu Georgescu. Josep Bargalló i Montserrat Palau, el gener d'enguany, publicaren a *Sapiens* «El nazi de Torredembarra» un ampli estudi sobre la seva persona. Diuen que va publicar alguns llibres, el més important d'ells *¿Qué es el comunismo?* De la primera edició en publicaren 14.000 exemplars i Carrero Blanco havia promès que el faria arribar a les escoles i instituts de tot l'Estat. Morí a Alemanya el 1993 i fou traslladat i enterrat a Torredembarra.

Quan el dictador Antonescu va caure i Romania fou alliberada pels russos, la Guàrdia de Ferro fou oficialment il·legalitzada per les noves autoritats.

BIOGRAFIA⁷

Grigore Manoilescu i Ion Sangiorgiu Ministre d'educació nacional.

Grigore Manoilescu va néixer el 1898 a Iasi, una ciutat de l'est de Romania. Industrial, economista, periodista i polític. Fou també Ministre de Premsa i Propaganda en el govern nacional de Viena. Va néixer en una família amb profundes arrels en la història romanesa. La seva mare, Natalia Grigoreanu, era descendent de l'aristòcrata moldau Ioan Tautu, conseller de l'emperador Stefan el Gran. Entre els elements més destacats de la família Tautu hi ha l'autor de la constitució de 1821. El seu avi era sindicalista, partidari de la unió de Moldàvia amb Valàquia. El seu pare era Constantin Manoilescu, quart fill de la família del sacerdot George Manoilescu, partidari als 23 anys del moviment socialista de Moldàvia. Era germà de Mihail (1891), home important en la política romanesa com veurem.

Es coneixen molts pocs detalls de la vida de Manoilescu les primeres dècades del segle XX. Sabem que el 17 novembre de 1927 és el protagonista a Bucarest d'un duel segons el *The Scranton Republican* de Scranton Pennsylvania de dia 18 del mateix mes.⁸

⁷ La informació d'aquesta biografia surt a partir de informacions traduïdes de: https://ro.wikipedia.org/wiki/Grigore_Manoilescu

⁸ *The Scranton Republican* de Scranton Pennsylvania, 18-11-1927, p. 1. La notícia diu: «Gregory Manoilescu brother of Mihail Manoilescu, who was recently acquitted on the charge of conspiracy against the state, fought a duel today with Victor Rapacostea, brother of the man who is alleged to have betrayed Mihail to the government. The combatants exchanged two volleys in a heavy rain, but, like most Balkan duellists, their aim was wide, and the duel passed into the realms of Balkan comic opera»

Església ortodoxa
construïda pels
germans Manoilescu.

Horia Sima recordarà⁹ més tard que era un oficial de la reserva, un tinent que havia participat en la Primera Guerra Mundial, prenent part en el setge de Sebastopol.¹⁰

Eren propietaris, amb el seu germà, de les mines de carbó Sorecani, al comtat de Cluj i varen aixecar una església ortodoxa, tota de fusta, a la Colònia minera de Sorecani. L'església fou consagrada el 29 de setembre de 1935. Hi posaren un sòtil d'una antiga església de Tamas, un poble de Transilvània, com a homenatge a aquesta regió i el seu passat, diu el seu germà Mihail.

El 1937, va tenir una estreta relació amb Corneliu Codreanu. Manoilescu dugué a la caserna general de la legió una màquina calculadora que només ell sabia fer funcionar i la va instal·lar en una habitació contigua a la de Codreanu per tal d'obtenir els resultats de les eleccions al país. També hem trobat un article seu en romanès que és una exaltació de Codreanu del qual parlarem més endavant.

Va ser director del diari pro-legionari *Buna Vestire* que havia sortit el 1937 finançat per ell i el seu germà Mihail. Posteriorment Grigore fou nomenat director de l'Institut Romanès a Alemanya fundat per Sextil Puscariu, el seu sogre, que en aquells moments n'era el president. Constantin Noica, professor de filosofia de Heidegger, fou nomenat revisor dels assumptes de literatura i filosofia.

El 13 de gener de 1941, dia de la mort de Ion Mota i Vasile Marin, capitans legionaris caiguts a la guerra el 1936 a Majadahonda, Grigore Manoilescu dugué a terme a l'Institut un homenatge als legionaris. A la celebració hi assistiren delegats a nivell nacional, nacionalsocialistes alemanys i Sextil Puscariu va fer un petit discurs d'obertura. Aquest institut havia estat creat per Puscariu l'agost de 1940, immediatament després de l'ultimàtum soviètic de 6 de juny de 1940 i pocs dies abans del segon arbitratge de Viena. Pensem que en aquests moments Alemanya era governada per Hitler.

L'agost de 1941 publicà l'article «Das Rumänische Volk und der Bol-schewismus» a la revista *Europäische Revue*. Més enllà del compromís ideològic, intentà defensar amb esforços culturals i de propaganda els interessos de Romania a la capital alemanya. Només un any més tard va partir a lluitar amb els alemanys a Stalingrad com diu ell mateix a l'entrevista que hem vist. A Iasi, ciutat natal de Manoilescu, hi va haver una gran matança de jueus quan les tropes romaneses es traslladaven a lluitar a Rússia.

⁹ Horia SIMA, : Guvernul Național Român de la Viena, Ed. Gordian, Timișoara, 1998, citat a https://ro.wikipedia.org/wiki/Grigore_Manoilescu

¹⁰ Aquesta darrera data possiblement és equivocada car el setge de Sebastòpol fou a la Segona Guerra Mundial i no a la primera.

També el trobam relacionat amb els famosos intel·lectuals de l'època: Cioran i Mircea Eliade. Cioran el cita en una carta a Sextil Puscariu, sogre de Manoilescu, en la qual li dona records per a ell¹¹ i Manoilescu publica, el 1951, *Ifigènia* un llibre de Mircea Eliade a l'editorial Editura Cartea Pribegei¹² que va crear i dirigia a l'Argentina. Al contrari de Manoilescu, tant Cioran com Eliade es desdiguaren posteriorment de les idees que professaren en aquell temps.

El 10 de desembre de 1944 a l'hotel Imperial de Viena es va formar el Govern Nacional Romanès en resposta al govern establert al país després del cop d'Estat del 23 d'agost de 1944. L'objectiu principal del nou govern fou organitzar un exèrcit que va lluitar contra l'invasor soviètic. Un exèrcit de voluntaris reclutat entre els presoners de guerra capturats pels alemanys o els emigrants que havien vingut a treballar a Alemanya. Monoilescu s'uní al govern com a membre de Premsa i Propaganda. El govern de Viena va desaparèixer en el moment de la rendició Alemanya el 8 de maig de 1945. Cap a finals d'abril, amb l'entesa de les tropes soviètiques i americanes, Sima va decidir que se dispersassin lliurant a cada un, un passaport i diversos centenars de marcs. De la mateixa manera que ho va fer amb el govern, que tenia una quantitat de 10.000 dòlars. Entre els exmembres del govern, només Manoilescu va romandre amb ell després de la fuga creuant les muntanyes, juntament amb un petit destacament Wehrwolf¹³ dirigit per Adolf Eichmann que es trobava sota les ordres d'Otto Skorzeny¹⁴ i que intentà una resistència a les muntanyes. Amb el suïcidi del Führer l'operació fou cancel·lada i Sima i Monoilescu es varen haver de valer per ells mateixos.

Mircea Dimitriu ex cap dels estudiants legionaris a Timisoara diu¹⁵ que Sima amb dues persones més va anar a Friburg i d'allà a Itàlia. Dimitriu va anar a Baviera amb Manoilescu del qual va haver de tenir cura, a un camp de presoners dels Estats Units del qual aconseguiren escapar. Caminant varen passar un pont del riu Salzach¹⁶ i després de dues nits dormint amb camperols, es varen aturar a ca un altre agricultor de Baviera

¹¹ <http://www.revista-apostrof.ro/articole.php?id=1530>

¹² https://openlibrary.org/publishers/Editura_Cartea_Pribegei

¹³ Werwolf, pla nazi ideat el 1944, abans del final de la Segona Guerra Mundial per a crear una força irregular que ajudaria a la Wehrmacht en la defensa d'Alemanya amb una guerra de guerrilles contra els Aliats. «Werwolf» es la traducció alemanya de home llop, a més d'un joc de paraules amb «Wehrwolf» («llop de defensa»).

¹⁴ Skorzeni després d'una vida agitada passà els seus darrers anys a El Clot, Alcúdia. Morí el 1975. https://ca.wikipedia.org/wiki/Otto_Skorzeny i també <http://www.levante-emv.com/portada/3794/nazi-vivio-alcudia/398714.html>

¹⁵ Liviu VĂLENAS: *Convorbiri cu Mircea Dimitriu. Mișcarea Legionară – între adevăr și mistificare*, Ed. Marineasa, Timișoara, 2000, citat a https://ro.wikipedia.org/wiki/Grigore_Manoilescu

¹⁶ Riu que fa frontera entre Alemanya i Àustria.

on varen quedar un temps. Es varen contractar per aliment i casa però com que Manoilescu era vell i no podia treballar, Dimitriu va pagar perquè tengués allotjament i menjar. Manoilescu fou contractat però no treballava. Això va durar fins a novembre de 1945 quan van tornar a Àustria i aquí varen cercar com anar a Itàlia de forma clandestina. A través de la Vall de Salzach, amb neu fins a la cintura, anaren amb Manoilescu fins a Itàlia, concretament al Tirol Sud, on van passar la nit amb un alemany. I, amb aquest alemany, amb un òmnibus arribaren a l'estació ferroviària i amb el tren anaren a Roma. Pel que fa a Manoilescu fou rebut per una comtessa a Castel Gandolfo. Fins aquí les declaracions de Dimitriu.

Després de l'ocupació del país per les tropes soviètiques, els periodistes van ser inclosos en el primer grup d'acusats que compareixeren davant el tribunal de les noves autoritats comunistes, a petició de la Unió Soviètica. El nou ministre comunista de justícia, Patrascanu va presentar al Consell de Ministres una llista de «criminals de guerra», que inclou, entre altres noms, coneguts en les lluites dels mitjans de comunicació, la figura de Gregory Manoilescu que fou condemnat a mort.¹⁷ Segons *La Vanguardia* de dia 1 de juny de 1945 un Tribunal Popular fa un judici a acusats que són només periodistes en el qual hi ha Grigore Manoilescu. El periodista diu que tots hi són presents llevat de dos que fugiren a temps però cap dels dos és Manoilescu.¹⁸

Així mateix, a l'exili, s'establirà primer a Buenos Aires, possiblement fins a l'any 1952. Allà crearà i dirigirà l'editorial Editura Cartea Pribeiei on editarà i imprimirà alguns dels seus llibres. Estant a l'exili no aconseguí veure mai la seva família.¹⁹

El 16 de juny de 1947, el trobam a Nàpols com a descobridor del sepulcre de Jon Kostist, un capuchí romanès que fou beatificat el 1983 per Joan Pau II i és el primer sant romanès²⁰.

Dia 12 de juny de 1952 el veim a Madrid, a l'Institut de Cultura Hispànica. Parla en un acte en homenatge, al poeta romanès Aron Cotrus que publicava el seu primer llibre de poemes en espanyol. Ho fa com a director de l'editorial romanesa de Buenos Aires. Cotrus havia vengut l'any 39 com a conseller de premsa de Romania. En aquells moments i des de la caiguda del règim d'Antonescu, era un refugiat polític a l'Espanya de Franco i fou president de la Comunitat Romanesa a l'exili. Fou també editor de la revista prolegionària *Carpatii* publicada a Madrid on

¹⁷ https://ro.wikipedia.org/wiki/Grigore_Manoilescu

¹⁸ Deu ser un error del periodista Fernando del Moral que comença dient «Acabo de enterarme...». Tal volta es tractava del seu germà Mihail que havia finançat el periòdic.

¹⁹ https://ro.wikipedia.org/wiki/Grigore_Manoilescu

²⁰ <http://www.franciscanos.org/santoral/jeremiasvalaquia.html>

Manoilescu escrigué el seu article d'exaltació de Codreanu.²¹ Per tant participa de les activitats dels refugiats romanesos a Espanya.²² És molt possible que tengués relació amb la Missió Catòlica Romanesa a Espanya que va establir la seu a Madrid el 1951 i va assistir a dos esdeveniments importants, el congrés Eucarístic de Barcelona el 1952 i la setmana romanesa a Madrid el 1953. Per altra part el Grup Legionari a Espanya va assistir al funeral de Manoilescu el 3 de maig de 1963, a la pàgina del moviment legionari hi ha una foto d'aquest funeral.²³

Després de viure uns anys a Sóller,²⁴ i en data que no podem determinar, Manoilescu se'n va, suposadament a Alacant on, segons la necrològica que hem vist va morir sobtadament. Altres fonts situen la seva mort a Madrid.²⁵ Vàrem sol·licitar un certificat de defunció a Alacant i ens contesten que no hi ha tal inscripció. Ho hem demanat a Madrid i encara no tenim resposta.

LA DONA, LA FILLA I EL GERMÀ DE GRIGORE MANOILESCU

La dona de Manoilescu era la lingüista Lia Puscariu filla de Sextil Puscariu, important lingüista romanès. La filla, de la qual Manoilescu parlava, era Magdalena Vulpe Manoilescu que va néixer el 1936, era lingüista i inspirant-se en uns manuscrits trobats en el soterrani de la casa familiar de Bran publicà quatre volums de memòries entre 1968 i 1998²⁶.

El germà de Grigore, Mihail era amic de Carol II. Era admirador de Mussolini. El 1929 publica a París la primera versió del seu treball fonamental *The theory of protectionism and international exchanges*. Era un famós teòric del corporativisme. Quan Carol II obté el poder ell esdevé ministre d'Economia i posteriorment governador del Banc Nacional de Romania. Entre 1932 i 1937 fou senador. El juliol de 1940 fou ministre d'Afers Exteriors amb el govern profeixista de Jon Gigurtu. L'Estat legionari va impedir que Mihail Manoilescu agafés cap posició de lideratge. L'octubre de 1944 amb la invasió soviètica fou empresonat durant 14 mesos. Va fer d'advocat i el desembre del 48 les autoritats comunistes romaneses el tornaren empresonar i va morir a la presó a final de 1950 i fou

Mines Sorecani amb
amb el rei Carol.

²¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Aron_Cotru%C8%99

²² ABC 15 juny 1952.

²³ http://www.miscarea-legionara.net/cd_garda_de_fier/02%20Legiunea%20in%20imagine/06%20Marele%20exil/065%20Spania/Spania.html

²⁴ Consta al padró de 1960 com a habitant de Teniente Pérez Rojo, 2, 1º. A l'apartat «*Tiempo que lleva residiendo en este municipio*» posa 6 anys. En canvi, no consta en aquesta casa en el padró de 1955.

²⁵ https://ro.wikipedia.org/wiki/Grigore_Manoilescu

²⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Sextil_Pu%C8%99cariu

enterrat a una fossa comuna. L'abril de 1952 fou condemnat en absència a 15 anys de presó.²⁷

DIARI *BUNA VESTIRE*²⁸

Hem vist que va ser director del diari pro-legionari *Buna Vestire*. En un dels números va publicar un article titulat «Els guants» en el qual culpa el govern de comportar-se amb massa suavitat, de ser massa tolerant amb els assassins del capità (Codreanu) i de membres de la Guàrdia. A causa d'això Antonescu, el president del govern el llevà de la direcció.

El diari va començar el 1937 i es va organitzar com una societat anònima finançada pels germans Manoilescu i la seva família. El diari va de 1937 al febrer del 38 que el rei aboleix els partits i Codreanu ho ha de dissoldre tot. Un escrit de Horia Sima²⁹ deia que el periòdic havia estat de gran ajuda en la lluita contra les velles estructures de l'Estat. Després diu que el 8 de setembre (1940), tres dies després de l'expulsió del rei Carol van tenir l'alegria de donar la benvinguda al renaixement del diari. La seva gloriosa carrera havia començat el 1937 i després va ser escanyat per la dictadura carlista. Quan torna a sortir el 1940 molts dels antics empleats són morts. Diu que varen morir assassinats per ordre del rei Carles el 21 de desembre de 1939. De la nova etapa fou director Grigore Manoilescu i editor primer, Constantin Noica. Després de l'article «Els guants» de Manoilescu el diari va ser suspès per una setmana i el general Antonescu va donar la direcció a Alexander Constant, ministre de propaganda. Manoilescu deixà el diari i fou reemplaçat per Horia Stamatu.

Però l'article de Manoilescu no quedà sense efecte. Es va anomenar una comissió d'investigació especial per jutjar els delictes penals durant la dictadura de Carol (3 octubre de 1940), que va ordenar la detenció dels principals culpables. Després del 23 de gener de 1941 *Buna Vestire* fou tancat.

L'ARTICLE D'EXALTACIÓ DE CODREANU (1958)³⁰

Una altra manera d'acostar-nos a la personalitat de Manoilescu són els seus escrits però hem de dir que n'hem trobat pocs i estan en romanès per

²⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Mihail_Manoilescu

²⁸ La informació d'aquest apartat, si no es diu el contrari, surt a partir de informacions traduïdes de: https://ro.wikipedia.org/wiki/Grigore_Manoilescu

²⁹ Sima, Horia : *Era Libertății, Statul Național Legionar*, vol 1,2, Ed. Gordian, Timișoara, 1995. Aquesta informació surt a partir de informacions traduïdes de: https://ro.wikipedia.org/wiki/Grigore_Manoilescu

³⁰ <http://www.miscarea.net/carpatii-codreanu-alta-plamada.htm>

Corneliu Codreanu.

la qual cosa presenten una dificultat en el moment de la seva comprensió. Però hi ha l'article «Corneliu Codreanu. Un home d'un altre llevat» que defineix molt bé el que pensava Manoiilescu, l'opinió que tenia del cap de la Guàrdia de Ferro i la relació que va tenir amb ell. Possiblement aquest article fou creat al seu exili de Sóller car fou escrit l'any 1958.

En aquest escrit comença parlant del homes singulars que sobreviuen a la seva pròpia mort i encara creixen més, desenes i a vegades centenars d'anys després de la seva mort, arribant a guiar la vida de la nació, inclús a vegades la de la major part de la humanitat. Posa per exemple S. Francesc d'Assis, Beethoven i Aristòtil. Quan baixam de les altures a la humanitat romana veim que aquells que vertaderament viuen després de la mort no brillen només per la seva intel·ligència, la seva cultura o la seva capacitat política, a vegades la tengueren però la seva principal qualitat és una forma de realització misteriosa que constitueix les aspiracions permanents o, almenys, durables de la nació. Després posa exemples d'aquests homes entre els quals destaca Mihai Eminescu.

La grandesa d'aquests homes, durant la seva vida, impedeix als seus contemporanis veure'ls en la seva totalitat. Com més amunt estan més perspectiva històrica necessiten per conèixer-los i entendre'ls. Alguns s'atreveixen a dir que Déu els ha fet d'una altra pasta, d'un altre llevat, d'una altra classe, fets a la seva semblança. Déu hi ha posat alguna cosa més que a les altres persones com ho va posar als sants.

Després es demana si es poden entendre els sants i conclou que, a vegades, els podem sentir però mai explicar. De la mateixa manera que els homes excessivament grans ens entenen a tots i cada un de nosaltres millor que nosaltres mateixos però són un llibre tancat per als seus contemporanis. Perquè van veure el seu rostre i van escoltar la seva veu, els van mirar menjar i esternudar, i han cregut que ells són en la seva totalitat com nosaltres. El seu aspecte quotidià impedia veure que les seves profunditats eren diferents d'altres persones.

Aquesta és la raó per la qual, vint anys després de la mort, a Corneliu Codreanu no se li pot fer el retrat definitiu com no se'l pot fer a un jove o a un nin. Codreanu es troba encara en plena evolució. Comenta que s'atreveix a dir que tot just ara començarà a conduir de veritat la nació.

Per descomptat, la vida política de Romania entre les guerres es basa en gran mesura en la seva acció, però tota aquesta agitació té un caràcter de menor importància, era massa trivial per a la seva personalitat. Durant la seva vida estava pres en una xarxa d'esdeveniments diaris que li impedia moviments per a manifestar la seva vertadera personalitat. No va ser fins després de la seva mort que va començar a mostrar-se el veritable Codreanu. No amb paraules, i no per escrit, sinó amb fets. Si el poble romanès passa amb honor la prova de l'opressió comunista, es deu en gran part a Codreanu, que no només prepara la joventut del país per aquest

MIȘU AL NOSTRU DRAG

[illegible]

Article de Manoilescu.

tipus de coses, sinó que continua avui en dia per ajudar i guiar la nació en un dels moments més difícils de la història romanesa.

Diu que va veure Codreanu moltes vegades i en diferents circumstàncies. Que el primer any de *Buna Vestire* el va veure gairebé cada dia durant un any. Comenta que malgrat això no s'atreveix a dir que el coneixia de veritat car Codreanu no deixava sortir la seva vertadera personalitat. El que intentarà, amb aquest article, diu, és reunir algunes pedres desconegudes per bastir els fonaments del seu monument. Després diu que va conèixer els caps de diverses revolucions nacionals: Hitler, Mussert,³¹ Degrelle,³² Doriot³³..., que també va conèixer molts científics, grans empresaris, eclesiàstics, artistes i escriptors, però que només davant Codreanu va sentir que havia nascut gran. Que és la única persona que va conèixer instintivament des de les profunditats de l'ànima i que sentia que pertanyia a una altra dimensió. Que, no obstant això, era d'una modèstia increïble. Diu que Codreanu imposava sense adonar-se'n, tenia un sentit innat de la jerarquia. Era molt respectuós amb les persones grans o amb els que pensava que havien servit el país: els mestres, els polítics, els militars, els diplomàtics i que era especialment respectuós amb els sacerdots. No tenia cap mena de complex d'inferioritat de cap als estrangers. Comenta que per a ell era molt més important el caràcter que la intel·ligència, la saviesa més que la ciència, però era molt feliç quan les trobava totes en una persona i s'esforçava molt per desenvolupar-les. L'home nou legionari existí de veritat però sobretot gràcies al reflex de la personalitat de Codreanu en les ànimes de les persones que el seguien. Molts d'ells, quan morí Codreanu tornaren a ser el que havien estat abans quan va deixar d'il·luminar-los la seva forta llum. Comenta que això explica, en gran part, les desgràcies del moviment legionari en els darrers vint anys. La gent, va atribuir als líders que no existirien sense Codreanu, unes qualitats pròpies que no existien sense ell. Sense el suport de Codreanu molts legionaris caigueren però molts es mantingueren fermes. Diu que mentre va viure, tenia un do extraordinari per treure qualitats amagades de les persones. Sabia, com ningú, entrar en les més obscures profunditats de l'ànima de la gent. En el cor i la ment de cada un, trobava tresors que ningú sospitava, els treia i feia que la persona dominàs la seva pròpia personalitat i fos capaç de fer coses que mai havia somniat. I posa l'exemple de Nicolae Totu en el qual sabé descobrir la tendresa de l'escriptor i la capacitat del polític.

³¹ Anton Mussert, un dels fundadors i líder formal del feixista Moviment Nacional Socialista dels Països Baixos.

³² Leon Degrelle, polític belga col·laborador dels alemanys des del 1940.

³³ Jacques Doriot, primer comunista, després feixista, figura cabdal del col·laboracionisme francès.

Parlament de
Manoilescu.

A la legació diplomàtica de què formava part, despertà l'heroisme dels guerrers d'antany i el calor de la camaraderia de tots els romanesos. Va despertar la fibra de l'heroisme en l'intel·lectual refinat i escèptic que era Mihail Polihroniade i el va fer viure la bellesa del perill, malgrat que no el volgués. En el metge i jurista Ion Banea va treure una llum i energia política i un esperit d'organització que ningú havia sospitat. Comenta que es poden donar mils d'exemples.

És rar el fet, diu, que la seva acció sembla durar més després de la mort en les persones que l'han vist menys o en els legionaris que no l'han vist mai que en els seus col·laboradors directes. Tal volta perquè a la majoria els va educar i els va regalar, d'aquesta manera, una part de la seva personalitat, però a les persones del seu voltant els dominà i els va conduir presentant-los només una part de les seves qualitats. El seu ascendent era tant fort que anul·lava els seus col·laboradors immediats si no tenien un caràcter suficientment precís i fort, així com el tenien els millors: Mota, Corneliu Georgescu, Belgea... Codreanu tenia el poder de fer treballar en equip les persones especials i d'aquests sortien coses molt profitoses. Sota el seu comandament, ajuntà, donant-li sentit i un propòsit comú, la gent que semblava treballar en direccions divergents o lluitar en camps contraris. Els mètodes d'educació de Codreanu i el control dels seus resultats eren diferents dels ordinaris.

Seguidament conta com el 1937 Mihail Polihroniade era el cap de l'organització legionària de Bucarest i el redactor en cap de Buna Vestire. Manoilescu conta que un dia hi va anar molt enfadat a dir-li que Codreanu li havia dit que l'havia destituït de les seves funcions com a cap de la capital i que ni tan sols no tenia permís per seguir treballant, que se n'anava a Predeal a esperar noves ordres. El càstig havia de ser secret i només el podien saber dues persones: Manoilescu per poder prendre les mides necessàries en el periòdic i la persona que l'havia de reemplaçar com a cap de la capital. No les va dir la raó del càstig i, malgrat que els dos tractaren de trobar-la, no pogueren. Mihail no es va queixar ni protestà, ni va invocar la seva innocència, només va executar l'ordre. Després d'una setmana Codreanu el va cridar a Bucarest i li va demanar si sabia per què l'havia castigat i ell va contestar que no i Codreanu li va dir que ell tampoc perquè no va ser un càstig sinó una prova.

Codreanu sabia com ser treballador entre els treballadors, llaurador entre els camperols, senyor entre els senyors, príncep entre els prínceps. Era especialment bo i molt comprensiu però això no li impedia ser brusc amb les persones equivocades, tempesta davant els dolents i malvats. Va mostrar moltes vegades en paraules i escrits el fàstic davant els farsants però era especialment sensible al problema de la traïció i dels traïdors. Comenta que Codreanu deia una vegada que arribaria a Romania un règim que compliria els seus desitjos nacionals, polítics socials... De tota

manera li quedava una missió que només ell i la legió podien complir adequadament: el càstig dels traïdors i apolítics venedors de la nació. Pareixia que pressentia els temps que hem viscut i que vivim. Sabia captar, abans que altres més experts, les conseqüències llunyanes d'un acte polític. Ve't aquí un exemple: En la nit de les eleccions de desembre de 1937 Manoilescu diu que va organitzar un servei de transmissió i organització dels resultats que va permetre a la Legió tenir els percentatges totals una hora abans que el ministre de l'interior. A mida que eren coneguts, els resultats es projectaven en la seu de la Legió. Quan al llarg de la nit els percentatges mostraren clarament que el govern de Tatarescu no arribaria al 40% dels vots necessaris per tenir la majoria absoluta i que, per tant renunciaria i tothom estava content amb aquesta victòria legionària, Codreanu es va enfadar i aparegueren al seu front les rües que eren anunci d'un gran enfado. El que havia passat era massa gran, la reacció del rei Carol arriscava de ser extrema com de fet ho va ser. En lloc d'un govern dèbil amb un parlament en el que dominarien els legionaris venia aviat la lluita entre la vida i la mort. Va donar ordre que no fossin publicades aquelles xifres i es va sentir disposat a deixar que el govern robàs cent mil vots o els que necessitäs per a salvar-se però era massa tard. El mes d'abril es va veure clarament la raó que tenia Codreanu de no gaudir dels excel·lents resultats de les eleccions. Es va evaporar la decoració provisional del govern Goga i va començar una gran persecució.

Un dels aspectes més curiosos de la personalitat de Codreanu —continua Manoilescu— era l'extraordinari poder de penetració enmig d'uns problemes que tal vegada no el preocupaven fins llavors. Codreanu no va llegir molt, no tenia una cultura d'home de biblioteca però sabia moltes coses i comprenia ràpid i bé el que li deies. Comenta que tenia el do d'usar la ciència dels altres de tal manera que arribava a enriquir-la. Manoilescu diu que se'n recorda d'una discussió sobre el somni d'una nova capital de Romania en el qual les preguntes que els feia als tècnics donaven una llum al problema que ells no sabien trobar. Manoilescu manifesta que mai es va adonar tan bé de la ciència innata de Codreanu com en una junta de Sextil Puscariu i Lucian Blaga a casa de Manoilescu. Varen parlar un capvespre sencer sobre els problemes més tendres del ser, de la cultura i de l'espiritualitat romana. Com més amunt pujava el nivell de la discussió, els matisos eren més subtils i els arguments més potents. Primer —diu Manoilescu— no vaig gosar aficar-m'hi, també caigué Puscariu. Codreanu i Blaga pujaven més amunt i més amunt en cada frase, en cada pregunta, en una espiral de pensament que semblava sempre arribar a dalt de tot però ells no s'aturaven. Per a poder-los seguir t'havies de concentrar totalment, malgrat que el pensament de tots dos era d'una claredat que Manoilescu diu que no coneixia en Blaga i d'una precisió en les formulacions molt rara en els dos. En realitat no era ni tan sols una discussió sinó una

totalitat recíproca en la qual es donaven suport un a l'altre per pujar més i més amunt. Manoilescu diu que només en la música hi va trobar aquesta superació imparable que sembla que no es pugui superar. També Puscariu pensava, com el mateix Blaga, que aquesta tarda havia estat una de les més formoses de la seva vida. Puscariu metòdic, redactà sovint les conversacions en les seves notes diàries, avui, per suposat perdudes.³⁴ Blaga, malgrat que es va trobar altres dies amb Codreanu, semblava que aquest dia l'havia descobert. En el curs d'aquesta conversació formulà Codreanu encara més clara, tal vegada, la seva gran concepció del cristianisme.

Manoilescu continua contant que Codreanu era una persona profundament religiosa, no només en les profunditats del seu cor sinó també en la vida de cada dia. Duia una vida d'extrema sobrietat i una gran moralitat. Manoilescu no creu que passàs un sol dia sense que fes llargues oracions. Respectava amb severitat els dejunis. Durant molt de temps respectà el dejuni negre [absolut] tots els divendres. Tenia un gran respecte envers els sacerdots, fins i tot quan el seu comportament com a persones no ho mereixia.

Comenta que cada decisió important la passava per un triple filtre: si servia la Legió, si era pel bé de la nació i si agradava a Déu. La sinceritat i el poder de la seva fe estan fora de qualsevol dubte. Les *Reflexions de Jilava* són un himne cristià. A continuació Manoilescu es demana com conciliar això amb algun dels seus actes. La clau per entendre la motivació interior de les accions de Codreanu "reals o aparents" a vegades culmina en desacord amb els manaments cristians, ens dona el seu punt de vista sobre la nació i el seu propòsit. Per a ell la nació no és un conglomerat de persones sinó una creació de Déu amb vida pròpia, amb el seu propòsit donat per Déu al món amb la seva ànima pròpia però de la qual nosaltres en som responsables. L'objectiu final de la nació no és la vida sinó la resurrecció en el nom de Jesús. La creació, la cultura, la lluita són només medis per acostar la nació a aquesta resurrecció. «Vindrà un temps en què totes les nacions de la terra ressuscitaran amb tots els morts i els reis i emperadors de les nacions tenint cada una el seu lloc davant el tron de Déu.» Va escriure a *Per als legionaris*. Aquest judici diví imposa a cada nació un examen a través dels criteris cristians. L'objectiu final de la vida de Codreanu —continua Manoilescu— no era la seva salvació sinó la salvació de la nació. "Déu! Duim sobre nosaltres els pecats d'aquesta nació, rep el nostres sofriments, fes que el fruit d'aquest sofriment sigui un dia millor per a la nació!" Escrivia en la presó Vacaresti el 1923. «Estic preparat per bullir deu mil anys en una olla de brea per ajudar la nació romanesa a donar un pas en la seva salvació.» Li deia a Blaga el 1937. El cristià està

³⁴ Pel que sembla els temors de Manoilescu no es realitzaren gràcies a la seva filla Magdalena Vulpe que va trobar aquests papers i els plasmà en quatre llibres.

destinat a ser dur amb si mateix fins a l'ascetisme, ha d'estar llest per a consagrar no només el cos sinó també posar en perill la salvació de la seva ànima en la lluita per a la resurrecció de la seva nació. Així s'explica el fet que en el seu cor i en dels seus seguidors s'han pogut reconciliar la transgressió del cinquè manament amb la més profunda religiositat com en el cor d'uns soldats escollits de la guerra. El que té fe ha d'estar disposat a sacrificar aquesta vida en vistes a la vida futura. Saben molt bé això els romanesos que duen quinze anys lluitant i morint en tots els racons del país. Quan en les cabanes de les muntanyes on la neu penetra a través de les retxilleres, s'hi afica la desesperació, quan els lluitadors no saben si els seus sofriments tenen algun sentit, si el seu sacrifici es perd en va, escolten a vegades una veu que els dona nous ànims: «A partir de les festes i la vida pacífica una nació no va guanyar mai res, però a partir del sofriment sempre en surt alguna cosa bona.» Llavors ells entenen —diu Manoilescu— que el seu sacrifici no és en va, que ells poden dir tranquils als enemics: «No m'importa si veurem o no el dia de la victòria però estam segurs que els nostres sacrificis duren la derrota dels enemics. La cabana s'omple de llum, el fum del dubte es va dissolvent, les ànimes se fan clares, les persones que lluiten ja no estan soles: El capità està amb nosaltres.»

Fins aquí l'escrit de Manoilescu. Hem de comentar que tot i que està fet a l'exili i pretén animar la gent que, com ell, ha perdut la batalla a favor de la seva nació, és una vertadera hagiografia de Codreanu. Una mostra del culte a la personalitat tan típica de la Guàrdia de Ferro. El tracta com si fos un déu amb uns poders omnipotents. És de remarcar també la justificació que fa d'aquells que assassinen en nom de la nació i de Déu en nom dels qual es pot fer qualsevol barbaritat com les que perpetraven els legionaris.

CONCLUSIONS

1) Era un homo molt religiós com ho mostren la construcció de l'església, alguns dels llibres que va escriure i la descoberta del sant romanès a Nàpols. Aquesta religió estava fortament entroncada amb el seu nacionalisme com ho solia estar en els membres de la Guàrdia de Ferro com dos elements bàsics d'aquest moviment. Però era una religió perillosa per als que no combregaven amb ella o els que no defensaven les mateixes idees que ells, car en nom de la religió i la nació era possible l'assassinat dels contraris. Aquesta forta defensa de la tradició, de la religió i de la nació són trets típics del feixisme.

2) Pel lloc de naixença a Iasi, per la seva participació en la primera guerra mundial i pels seus possibles estudis a la universitat de Iasi, té moltes semblances amb Codreanu, cap de la Guardia de Ferro. Podrien haver-se

Manoilescu, a l'esquerra.

Ministres romanesos.

conegut de joves, recordem que en l'entrevista al Sòller el presenten com un dels *vells* membres de la Guàrdia. Per altra part, sembla que el 1937 treballa estretament amb ell en el recompte dels vots de les eleccions. Finalment hem d'esmentar l'article «Corneliu Codreanu. Un home d'un altre llevat», que és un clar elogi al líder ja mort.

3) També sembla que la relació amb Horia Sima, el segon dirigent de la Guàrdia no és esporàdica, especialment des de que forma part del seu govern a l'exili. Manoilescu és l'únic que fuig amb ell.

4) Tant Codreanu com Sima eren dos personatges que estaven disposats a tot en pro del seu moviment, la seva nació o el seu Déu. Codreanu morí assassinat el 1938 però Sima va continuar la seva labor a l'exili i a l'Espanya franquista protegit pel dictador que li va concedir el privilegi de tenir dues identitats per poder fer el que volia.

5) Per la seva participació en la Primera i la Segona Guerra Mundial, en el Govern Nacional Romanès, la solució bèl·lica que dona per arreglar el problema de Romania caiguda en mans dels comunistes i la participació en un duel el 1927, hem de deduir que era un home bel·licista, convençut que molts problemes greus es solucionen amb les armes.

6) Manoilescu va fer, a Alemanya, un homenatge als herois de Majadahonda. Quan va venir a Espanya degué tenir contacte amb la gent romanesa refugiada i degué participar en alguna ocasió dels seus actes que eren visites al Alcazar de Toledo o Valle de los Caidos o a actes més culturals com l'homenatge al poeta romanès Aron Cotrus. Encara que no ho podem confirmar, possiblement tenia contactes amb Falange i l'extrema dreta espanyola.

7) Manoilescu va tenir possiblement el paper d'intel·lectual i mentor, especialment a partir de la direcció de *Buna Vestire*. De fet, no sabem quina va ser la seva actitud, ni si durant la seva vida participà en els actes violents de la formació de la que formava part, però li podem atribuir la responsabilitat que tenen els intel·lectuals en la inspiració dels actes que després executen uns altres. No sabem que se desdigués de les seves idees i l'article sobre Codreanu ens indica que, només cinc anys abans de la seva mort, seguia pensant el mateix de sempre.

8) L'article sobre Codreanu conté la majoria de trets feixistes que caracteritzaven la Guàrdia de Ferro, llevat de l'antisemitisme que hi podria ser inclòs indirectament si consideram que en nom de Déu i la nació es podia assassinar els enemics del cristianisme i els traïdors.

9) El fet que conegués Hitler i que fos cap de l'Institut Romanès a Alemanya, creat l'agost de 1940, en ple domini del dictador, ens fa pensar que devia combregar amb moltes idees d'aquest. A aquest fet s'hi afegeix la llista de caps de revolucions nacionals que diu que coneixia: Mussert, Degrelle, Doriot... tots ells col·laboradors dels alemanys de Hitler durant la segona Guerra Mundial. A això hi podríem afegir el fet de formar part

Manoilescu.

del govern nacional de Viena i que s'uneixi a les tropes alemanyes quan aquest desapareix.

10) Quan pareix d'Itàlia se'n va a l'Argentina un país on els feixistes eren protegits pel general Perón. Allà funda i dirigeix una editorial. Després es desplaça a Espanya. Aquests fets ens fan pensar que va a països que protegeixen els feixistes i que té medis per arribar-hi, desplaçar-se i crear l'editorial de Buenos Aires.

11) El llenguatge utilitzat en l'article sobre Codreanu que hem comentat té les característiques del llenguatge feixista i té semblança amb els discursos dels teòrics de la Falange Española d'aleshores.

12) No sabem quines actuacions criminals concretes va poder fer Manoilescu o si en va fer cap. De tota manera és sospitosa la seva declaració que va actuar segons la seva consciència cristiana quan sabem per l'article dedicat a Codreanu que aquesta permetia la transgressió del cinquè mandament en nom de Déu o de la pàtria.

13) El llibre de Francisco Veiga *La mística del ultranacionalismo* ens dóna una visió ampla i profunda de la Guàrdia de Ferro romanesa que ens ha ajudat a entendre en profunditat el feixisme proteic, com tots, d'aquesta formació. Aquesta capacitat de transformació del feixisme és allò que fa que s'amagui i sigui, tant altre temps com avui, tan mal d'identificar.

Enterrament de
Manoilescu.

Procedència d'algunes de les il·lustracions:

- http://adevarul.ro/cultura/spiritualitate/mihail-manoilescu-savantul-ctitor-biserica-1_51a482d2c7b855ff56341e33/index.html
- http://www.miscarea-legionara.net/cd_garda_de_fier/02%20Legiunea%20in%20imagini/06%20Marele%20exil/065%20Spania/Spania.html
- <https://archive.is/JolFV>
- https://ca.wikipedia.org/wiki/Gu%C3%A0rdia_de_Ferro
- https://es.wikipedia.org/wiki/Corneliu_Zelea_Codreanu
- <http://www.buciumul.ro/2017/02/22/din-temnitele-memoriei-22-februarie-1937-apare-ziarul-buna-vestire/>
- <https://ancestorvoice.wordpress.com/2016/05/30/codreanu-about-democracy-part-2-of-3/>
- http://members.tripod.com/arhanghelul_mihail/misu-al-nostru.htm
- https://es.wikipedia.org/wiki/Horia_Sima

Tornar al Sumari

GAP VERMELL